

Posudek vedoucího práce

Volf, Jaromír: Budování jednotného evropského železničního prostoru: reformy železničního odvětví v České republice 2004–2014, Praha 2016, 98 s.

Předložená práce se zabývá velmi aktuálním tématem reforem železničního odvětví v České republice v letech 2004 až 2014 a jejich vztahem k podobě společné dopravní politiky EU. Cílem práce je určit, jakým způsobem proměnila Evropská unie politiku České republiky ve vztahu k železnici.

Autor rozčlenil práci do čtyř hlavních kapitol. První dvě se zaměřují na vymezení výzkumného rámce (européizace, racionální a historický institucionalismus) a přiblížení evropské železniční reformy v kontextu liberalizace síťových odvětví. Obě tak spolu vytvářejí propracovaný teoretický rámec pro případovou studii věnovanou České republice, která je zpracována ve třetí a čtvrté kapitole.

Druhá kapitola se zaměřuje na vývoj společné dopravní politiky od počátků evropské integrace. J. Volf zde přibližuje inspiraci v celé řadě odvětví ekonomiky, jejichž zásady byly postupně přeneseny do představ o společné dopravní politice. Dále je zmapován její vývoj, od „restartu“ na počátku 90. let po nečinnosti Evropské komise, kterou potvrdil Evropský soudní dvůr ve svém rozhodnutí 13/83 Parlament vs. Rada. Téměř 25 let aktivního pojetí společné dopravní politiky vedlo k zásadním změnám a liberalizaci v tomto odvětví. Ve vztahu k úpravám železniční dopravy jsou v současné době nejvýznamnější tzv. železniční balíčky, které byly přijaty v posledních letech celkem tři. O čtvrtém a závěrečném se v současné době vedou tvrdá jednání.

První část případové studie věnovaná České republice (kapitola 3) se zaměřuje na období transformace. V tomto období se železnice vyrovnávala se změnou hospodářského systému a celkově tedy rámcových podmínek v ekonomice. Zároveň ale již v této době, od počátku 90. let, je možné pozorovat, že některé kroky v české železniční politice korelovaly s tehdejšími kroky evropské společné dopravní politiky, zde především umožnění konkurence na trhu.

V druhé části zaměřené na Českou republiku (kapitola 4) se práce zaměřuje na proměnu podmínek v železničním odvětví po vstupu České republiky do Evropské unie. Jednak došlo k implementaci zásad *aquis communautaire* a jednak k dalším proměnám přístupu k železnici. Významně se jí dotkla například regionalizace, která znamenala převedení zodpovědnosti za část osobní železniční dopravy na úroveň krajských samospráv.

J. Volf ve své práci vytyčené cíle, podle mého názoru, splnil a velmi pečlivě zpracoval dopady společné dopravní politiky na železniční politiku České republiky a na stav tuzemského železničního odvětví. Jedná se o velmi přínosnou práci kombinující v teoretické rovině analyzované zásady společné dopravní politiky s jejich aplikací na první desetiletí členství České republiky v Evropské unii. Zároveň je nutné zdůraznit, že odvětví železnic patří mezi velmi technologicky složitá a že se se zohledněním těchto specifických problémů J. Volf dokázal vyrovnat na velmi slušné úrovni.

Po formální stránce práce vykazuje jen velmi drobné nedostatky (několik překlepů). Využívá dostatečné množství zdrojové převážně zahraniční literatury. Citace jsou provedeny podle předepsaných zdrojů. Po obsahové stránce jsem našel jen jednu drobnější nepřesnost při zmínce výpočtu poplatku za dopravní cestu v Německu. J. Volf vycházel ze starší literatury uvádějící, že by tento poplatek měl krýt také investiční náklady skrze odpisy. V dnešní době spolková vláda tento přístup již neaplikuje, protože by došlo k enormnímu zdražení poplatků a to především v důsledku výstavby vysokorychlostních tratí.

Při obhajobě se doporučuji zaměřit na následující otázky:

1. Jak probíhaly (a probíhají) diskuze o tzv. čtvrtém železničním balíčku a jaká jeho otázka je pro evropské země nejproblematictější? Může v tomto směru očekávat Česká republika tlak k dalším změnám v tuzemském železničním odvětví?
2. Je možné z teoretického pohledu dosáhnout plné liberalizace evropského železničního trhu a odstranění všech legislativních, bezpečnostních a technických nekompatibilit na evropských železnicích?

Práce podle mého názoru splňuje předepsané podmínky a jednoznačně ji doporučuji k obhajobě. Doporučuji ji hodnotit stupněm výborně a zároveň dávám autorovi ke zvážení publikaci částí práce.

13. června 2016

PhDr. Tomáš Nigrin, Ph.D.